Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κυπριακή Δημοκρατία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Μέση Εκπαίδευση

2025 - 2026

ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ + ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ 2

2 ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+ 2

2.1 Προγραμματα Ενισχυτικης Διδασκαλιας σε πρωινο χρονο 2
2.1.1 ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΕΝΤΟΣ ΤΑΞΗΣ 2
2.1.2 ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΕΚΤΟΣ ΤΑΞΗΣ 3
2.1.3 ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (ΜΒ) 3
2.2 Προγραμματα Δημιουργικης Απασχολησης σε Απογευματινο Χρονο 4
2.3 Υπηρεσιες Ψυχοκοινωνικης Στηριξης 4
2.4 Δρασεις Επιτροπης Αγωγης Υγειας και Πολιτοτητας (Ε.Α.Υ.Π.) 4
2.5 Σχολικες Εφορειες 5
2.6 Εναλλακτικη εκπαιδευση 5

3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΑ.Σ.Ε.+ 5

3.1 Διευθυντης/Διευθυντρια Σχολειου ΔΡΑ.Σ.Ε.+ 6
3.2 Τοπικος/Τοπικη Συντονιστης/Συντονιστρια ΔΡΑ.Σ.Ε.+ 6
3.3 Εκπαιδευτικος με καθηκοντα διδασκαλιας στο προγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε.+ 7

4 ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ 9

4.1 Βηματα αποτελεσματικης συνδιδασκαλιας 9
4.1.1 ΤΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ 11
4.2 Τα πεντε (5) Μοντελα Συνδιδασκαλιας 11
4.2.1 ΟΜΑΔΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ 11
4.2.2 ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ 13
4.2.3 ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ 14
4.2.4 ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΕ ΣΤΑΘΜΟΥΣ 15
4.2.5 ΕΝΑΣ/ΜΙΑ ΔΙΔΑΣΚΕΙ, ΕΝΑΣ/ΜΙΑ ΣΤΗΡΙΖΕΙ 16
4.2.6 ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ 17

5 Καταλογος βιβλιογραφικων αναφορων για τη συνδιδασκαλια 18

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πρόγραμμα «Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+ (ΔΡΑ.Σ.Ε.+)» περιλαμβάνεται στα συγχρηματοδοτούμενα, από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την Κυπριακή Δημοκρατία, έργα του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας.

Μέσα από το εν λόγω έργο επιδιώκεται η στήριξη μαθητών/μαθητριών που προέρχονται από οικογένειες, οι οποίες αντιμετωπίζουν κίνδυνο της φτώχειας ή και του κοινωνικού αποκλεισμού, η διασφάλιση της κοινωνικής πρόνοιας και στήριξης των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού, η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η μείωση της σχολικής αποτυχίας και παραβατικότητας, καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση και ένταξη των μαθητών/μαθητριών με Μεταναστευτική Βιογραφία.

2 ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» έχουν αριθμό παροχών σε πρωινό και απογευματινό χρόνο. Πιο κάτω, παρουσιάζονται, σε συντομία, οι παροχές αυτές. Περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο αξιοποίησης των παροχών, αλλά και τις διαδικασίες εφαρμογής τους, θα δίνονται από την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα.

2.1 Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας σε Πρωινό Χρόνο

2.1.1 Ενισχυτική Διδασκαλία εντός τάξης

Το τμήμα θα χωρίζεται για το καλώς νοούμενο συμφέρον των μαθητών/μαθητριών.

Εκεί όπου ο διαχωρισμός του τμήματος δεν είναι εφικτός και ενδείκνυται μία πιο στοχευμένη διδασκαλία/παιδαγωγική προσέγγιση, για την επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών στόχων (ιδιαίτερα σε πλήρη τμήματα των 23 – 25 μαθητών/μαθητριών) - και στο πλαίσιο της παιδαγωγικής αυτονομίας - είναι δυνατό να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται δραστηριότητες ενισχυτικής διδασκαλίας εντός της αίθουσας διδασκαλίας από δεύτερο/η εκπαιδευτικό, σε συνεννόηση και συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης, με την εφαρμογή των αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Κάθε εκπαιδευτικός που απασχολείται στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», παρέχοντας ενισχυτική διδασκαλία, απασχολείται για τουλάχιστον **οκτώ (8)** διδακτικές περιόδους στα Φιλολογικά (Ελληνικά) και Μαθηματικά και για τουλάχιστον **τέσσερις (4)** διδακτικές περιόδους στα υπόλοιπα μαθήματα, για σκοπούς καλύτερης οργάνωσης και αποτελεσματικότητας του Προγράμματος.

Καθήκοντα ενισχυτικής διδασκαλίας αναλαμβάνουν καθηγητές/καθηγήτριες που **δεν ανήκουν στη διευθυντική ομάδα** του σχολείου και κατέχουν οργανική θέση συμβασιούχου, μόνιμου/μόνιμης εκπαιδευτικού επί δοκιμασία ή μόνιμου/μόνιμης εκπαιδευτικού, με προτεραιότητα στους/στις εκπαιδευτικούς με τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας. Νοείται ότι, σε κάθε τμήμα, την ενισχυτική διδασκαλία **αναλαμβάνει ένας/μία εκπαιδευτικός.** Είναι απαραίτητο να απασχολούνται με τα καθήκοντα της ενισχυτικής διδασκαλίας **όσο το δυνατό λιγότεροι εκπαιδευτικοί** σε κάθε σχολική μονάδα, για σκοπούς καλύτερης οργάνωσης και αποτελεσματικότητας.

2.1.2 Ενισχυτική Διδασκαλία εκτός τάξης

Σε ομάδα μαθητών/μαθητριών της Γ΄ Γυμνασίου με Μεταναστευτική Βιογραφία, η οποία ολοκλήρωσε επιτυχώς το διετές Πρόγραμμα Ελληνομάθειας, είναι δυνατό να προσφέρεται ενισχυτική διδασκαλία εκτός της τάξης μόνο για το μάθημα των Ελληνικών, η οποία, όμως, δεν θα υπερβαίνει τις οκτώ (8) διδακτικές περιόδους την εβδομάδα, με στόχο την ομαλή ένταξη των συγκεκριμένων μαθητών/μαθητριών στη γενική τάξη.

2.1.3 Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε Μαθητές/Μαθήτριες με Μεταναστευτική Βιογραφία (ΜΒ)

Σε Γυμνάσια και Λύκεια στα οποία λειτουργεί το Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» και προσφέρονται τα Προγράμματα Εκμάθησης της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας, θα αξιοποιείται και δεύτερος/δεύτερη εκπαιδευτικός, **νοουμένου ότι στο τμήμα φοιτούν τουλάχιστον δέκα (10) μαθητές/μαθήτριες** με ΜΒ. Το μάθημα θα διεξάγεται σε ξεχωριστή αίθουσα, νοουμένου ότι υπάρχει διαθέσιμη αίθουσα στη σχολική μονάδα, διαφορετικά η ενισχυτική διδασκαλία θα παρέχεται από τον/την εκπαιδευτικό του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» εντός της τάξης.

Καθήκοντα διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας αναλαμβάνουν εκπαιδευτικοί που δεν ανήκουν στη διευθυντική ομάδα του σχολείου και κατέχουν οργανική θέση συμβασιούχου, μόνιμου/μόνιμης εκπαιδευτικού επί δοκιμασία ή μόνιμου/μόνιμης εκπαιδευτικού, με προτεραιότητα στους/στις εκπαιδευτικούς με προηγούμενη εμπειρία/επιμόρφωση στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Οι εκπαιδευτικοί που αναλαμβάνουν τα συγκεκριμένα καθήκοντα, **απασχολούνται για τουλάχιστον δεκατέσσερις (14) περιόδους στα Φιλολογικά-Ελληνικά**.

Περισσότερες πληροφορίες για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος έχουν αναρτηθεί στην εγκύκλιο γρρ18890, ημερομηνίας 28/08/2025.

Νοείται ότι η διεύθυνση της εκάστοτε σχολικής μονάδας ενημερώνει τους γονείς/κηδεμόνες για τη συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» και φροντίζει για τη διαμόρφωση και την τήρηση του ωρολόγιου προγράμματος.

2.2 Προγράμματα Δημιουργικής Απασχόλησης σε Απογευματινό Χρόνο

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν στους/στις μαθητές/μαθήτριές τους δημιουργική απασχόληση **δύο 90λεπτων** μαθημάτων την εβδομάδα, στον χώρο του σχολείου, σε απογευματινό χρόνο και σε αριθμό θεμάτων. Βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία μίας ομάδας σε απογευματινό χρόνο είναι **ο ελάχιστος αριθμός των επτά (7) μαθητών/μαθητριών και ο μέγιστος αριθμός των δεκαπέντε (15)**, ανάλογα με το θέμα. Πρόσθετο κριτήριο για τη λειτουργία μίας ομάδας αποτελεί και η διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών σε κάθε ειδικότητα του μητρώου ΔΡΑ.Σ.Ε.+.

Σημειώνεται ότι τα ονοματεπώνυμα των μαθητών/μαθητριών που απαρτίζουν τις πιο πάνω ομάδες θα πρέπει να γνωστοποιούνται και στους/στις Εργοδοτούμενους/ες Ορισμένου Χρόνου (ΕΟΧ), για λόγους τήρησης παρουσιών, καθώς και για θέματα που άπτονται της ασφάλειας των μαθητών/μαθητριών.

2.3 Υπηρεσίες Ψυχοκοινωνικής Στήριξης

Το Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», σε συνεργασία με την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (Υ.Ε.Ψ.), προσφέρει πρόσθετες υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης στα παιδιά και στους γονείς/κηδεμόνες, με στόχο την πρόληψη της σχολικής διαρροής, των εξαρτήσεων, της παραβατικότητας, των επικίνδυνων συμπεριφορών και της βίας. Προσφέρεται ατομική στήριξη μαθητών/μαθητριών και γονέων/κηδεμόνων από Κλινικούς και Συμβουλευτικούς Ψυχολόγους.

2.4 Δράσεις Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (Ε.Α.Υ.Π.)

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» έχουν τη δυνατότητα να **ζητήσουν** επιχορήγηση μέσα από συγκεκριμένες δράσεις Αγωγής Υγείας, αξιοποιώντας την επιχορήγηση δράσεων από την Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (Ε.Α.Υ.Π.) και με στόχο την ενδυνάμωση των μαθητών/μαθητριών.

Οι δράσεις της Ε.Α.Υ.Π. πραγματοποιούνται για σκοπούς Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας και καταγράφονται σε ειδικά έντυπα της Ε.Α.Υ.Π., σε συνεργασία με τους/τις Τοπικούς/Τοπικές Συντονιστές/Συντονίστριες, για διεκδίκηση χρηματοδότησής τους από την Ε.Α.Υ.Π. Σχετική εγκύκλιος αποστέλλεται στα σχολεία του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» και καλύπτει δράσεις για την περίοδο Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου του επόμενου ημερολογιακού έτους.

2.5 Σχολικές Εφορείες

Οι οικείες Σχολικές Εφορείες λαμβάνουν συγκεκριμένο χρηματικό ποσό για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», καθώς και για την κάλυψη άλλων αναγκών των σχολικών μονάδων.

2.6 Εναλλακτική Εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» έχει συμπεριληφθεί η υλοποίηση δράσεων Εναλλακτικής Εκπαίδευσης. Πρόκειται για μία πρακτική εκπαίδευσης, η οποία παρέχεται δωρεάν στα σχολεία του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», εκτός σχολικής μονάδας, σε κοινότητες της υπαίθρου. Η Εναλλακτική Εκπαίδευση προσφέρει στους/στις μαθητές/μαθήτριες την ευκαιρία να ενεργοποιήσουν το σύνολο των αισθήσεών τους, ώστε να κατακτήσουν νέα γνώση. Ουσιαστικά, δίδεται έμφαση στην εκπαίδευση μέσα από βιωματικές εμπειρίες, όπως είναι, για παράδειγμα, η ενεργή ενασχόληση των παιδιών με την τέχνη, τη φύση, τη χειροτεχνία, την παράδοση.

Τα προσφερόμενα Προγράμματα Εναλλακτικής Εκπαίδευσης θα είναι ημερήσια και θα έχουν διάρκεια μέχρι πέντε (5) ώρες το μέγιστο για κάθε περίπτωση. Σε κάθε ημερήσιο πρόγραμμα που θα υλοποιείται, θα επωφελούνται μέχρι περίπου πενήντα (50) μαθητές/μαθήτριες, οι οποίοι/οποίες θα συμμετέχουν σε οργανωμένες και στοχευμένες δραστηριότητες.

Περισσότερες πληροφορίες - όπως και ο σχετικός κατάλογος των κοινοτήτων που θα συμμετέχουν στην Εναλλακτική Εκπαίδευση κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά - θα κοινοποιηθούν σε όλα τα σχολεία του Προγράμματος, με σχετική εγκύκλιο και αναλυτικό οδηγό.

3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Η διοικητική δομή του Υ.Π.Α.Ν. για το Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» περιλαμβάνει τον/την Υπεύθυνο/Υπεύθυνη Έργου «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», έναν/μία εκπρόσωπο Π.Λ.Ε. ή Επιθεωρητή/Επιθεωρήτρια από κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης, εκπρόσωπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και τους/τις Κεντρικούς/Κεντρικές Συντονιστές/Συντονίστριες ΔΡΑ.Σ.Ε.+.

Στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης το Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» συντονίζουν ο/η Διευθυντής/Διευθύντρια και ο/η Τοπικός/Τοπική Συντονιστής/Συντονίστρια. Πιο κάτω, παρουσιάζονται οι κύριες συνιστώσες των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων του κάθε μέλους της Ομάδας Συντονισμού:

3.1 Διευθυντής/Διευθύντρια Σχολείου ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Ο/Η Διευθυντής/Διευθύντρια ενός σχολείου που συμμέτεχει στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» έχει τα εξής καθήκοντα:

- Συνεργασία με τον/την Τοπικό/Τοπική Συντονιστή/Συντονίστρια και τον/την Κεντρικό/ή Συντονιστή/Συντονίστρια του Προγράμματος
- Συμμετοχή στον καταρτισμό και εποπτεία του ωρολόγιου προγράμματος για το Πρόγραμμα της Μεταναστευτικής Βιογραφίας και Ενισχυτικής Διδασκαλίας.
- Παιδαγωγική εποπτεία, καθοδήγηση και αξιολόγηση των εκπαιδευτικών που αναλαμβάνουν καθήκοντα σε σχολεία «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», τόσο σε πρωινό, όσο και σε απογευματινό χρόνο
- Γενική εποπτεία όλων των εκπαιδευτικών, καθώς και της υλοποίησης των στόχων κάθε επιμέρους δράσης
- Παρακολούθηση και διασφάλιση της διαδικασίας, ώστε ο/η εκπαιδευτικός «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» να ενημερώνεται για τον εβδομαδιαίο/δεκαπενθήμερο προγραμματισμό του/της εκπαιδευτικού της τάξης, καθώς και για το προφίλ και τους ατομικούς στόχους που τίθενται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους/τις μαθητές/μαθήτριες των οποίων θα έχει την ευθύνη διδασκαλίας εκτός τάξης ή για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης, στην περίπτωση ενισχυτικής διδασκαλίας εντός τάξης
- Παρακολούθηση, προώθηση και υλοποίηση των δαπανών βάσει των κονδυλίων που διατίθενται για τα σχολεία «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» (Ε.Α.Υ.Π., Σχολική Εφορεία κ.λπ.)
- Συντονισμός ενδοσχολικών επιμορφώσεων και δειγματικών μαθημάτων
- Συνεργασία (ενημέρωση και αλληλεπίδραση) με τους/τις οικείους/οικείες Επιθεωρητές/Επιθεωρήτριες για το Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» και συγκρότηση και παρακολούθηση των ομάδων που στηρίζονται στα σχολεία τους
- Συμμετοχή στην υλοποίηση δράσεων εναλλακτικής εκπαίδευσης
- Συμμετοχή στην εκπόνηση Έκθεσης Αξιολόγησης για την εφαρμογή του Προγράμματος στη σχολική μονάδα

3.2 Τοπικός/Τοπική Συντονιστής/Συντονίστρια ΔΡΑ.Σ.Ε.+

Οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του/της Τοπικού/Τοπικής Συντονιστή/ Συντονίστριας είναι τα εξής:

- Συνεργασία με τον/τη Διευθυντή/Διευθύντρια του σχολείου, τον/την Κεντρικό/Κεντρική Συντονιστή/Συντονίστρια, τους γονείς των επωφελούμενων μαθητών/μαθητριών, τους λειτουργούς Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και γενικά όλων όσοι εμπλέκονται στο Πρόγραμμα
- Συμμετοχή με την Κεντρική Συντονιστική Ομάδα σε τακτικές συνεδριάσεις, διαμόρφωση πλάνου δράσεων και συντονισμός ενεργειών

- Οργάνωση ενδοσχολικών επιμορφώσεων και δειγματικών μαθημάτων
- Ενημέρωση της διεύθυνσης, του προσωπικού και των γονέων/κηδεμόνων των επωφελούμενων μαθητών/μαθητριών του σχολείου για το Πρόγραμμα
- Ανάπτυξη Σχεδίου Δράσης του σχολείου, σύμφωνα με τις ιδιαίτερές του ανάγκες
- Αξιολόγηση, μελέτη και προώθηση των υπό χρηματοδότηση δράσεων
- Έλεγχος, εποπτεία και συντονισμός όλων των δράσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος
- Παρακολούθηση αναπληρώσεων, αντικαταστάσεων και απουσιών όλων των εκπαιδευτικών «ΔΡΑ.Σ.Ε.+»
- Συνεργασία με τον/την Προγραμματιστή/Προγραμματίστρια του σχολείου για τον καταρτισμό του ωρολόγιου προγράμματος των εκπαιδευτικών «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Ενισχυτικής Διδασκαλίας του σχολείου τους
- Παρακολούθηση και προώθηση εντύπων καταγραφής μηνιαίων περιόδων απασχόλησης των εκπαιδευτικών «ΔΡΑ.Σ.Ε.+»
- Παρακολούθηση, προώθηση και υλοποίηση των δαπανών (Ε.Α.Υ.Π, Σχολική Εφορεία, Εναλλακτική Εκπαίδευση κ.λπ.), βάσει των κονδυλίων που διατίθενται στα σχολεία του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+»
- Παρακολούθηση και εποπτεία της λειτουργίας των απογευματινών προγραμμάτων
- Συμμετοχή στην εκπόνηση Έκθεσης Αξιολόγησης του Προγράμματος.

3.3 Εκπαιδευτικός με καθήκοντα διδασκαλίας στο πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+»

Ο χρόνος του Προγράμματος «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», με τον οποίο το κάθε σχολείο έχει πιστωθεί για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και για Ενισχυτική Διδασκαλία, θα κατανεμηθεί **σε όσον το δυνατό λιγότερους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας**, στη βάση των πιο κάτω κριτηρίων:

Καθήκοντα διδασκαλίας στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+» είναι δυνατόν να αναλάβουν:

- Εκπαιδευτικοί που δεν ανήκουν στη διευθυντική ομάδα του σχολείου και κατέχουν οργανική θέση συμβασιούχου, μόνιμου/μόνιμης επί δοκιμασία ή μόνιμου/μόνιμης εκπαιδευτικού.
- Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας, αναλαμβάνουν κατά προτεραιότητα εκπαιδευτικοί με προηγούμενη εμπειρία ή και επιμόρφωση σε θέματα Μεταναστευτικής Βιογραφίας, τα τελευταία τρία χρόνια. Συστήνεται η ανάθεση του μέγιστου αριθμού ωρών απασχόλησης, συμπληρώνοντας, όπου είναι δυνατόν, τον πλήρη διδακτικό τους χρόνο, έτσι ώστε τη διδασκαλία της κάθε ομάδας να αναλαμβάνει ένας/μία εκπαιδευτικός.

- Καθήκοντα ενισχυτικής διδασκαλίας εντός τάξης ως δεύτερος/δεύτερη εκπαιδευτικός, αναλαμβάνουν κατά προτεραιότητα εκπαιδευτικοί με τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας. Συστήνεται η ανάθεση του μέγιστου αριθμού περιόδων απασχόλησης, συμπληρώνοντας, όπου είναι δυνατόν, τον απόλυτο διδακτικό τους χρόνο, έτσι ώστε σε κάθε τμήμα, την ενισχυτική διδασκαλία να αναλαμβάνει ένας/μία εκπαιδευτικός. Είναι απαραίτητο οι περίοδοι διδασκαλίας για ενισχυτική διδασκαλία να κατανέμονται σε όσο το δυνατό λιγότερους/λιγότερες εκπαιδευτικούς σε κάθε σχολική μονάδα για σκοπούς αποτελεσματικότητας, οργάνωσης κι ευελιξίας.

Οι εκπαιδευτικοί που αναλαμβάνουν καθήκοντα διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και καθήκοντα Ενισχυτικής Διδασκαλίας στο Πρόγραμμα «ΔΡΑ.Σ.Ε.+», αναμένεται να εκτελούν πιστά τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτά απορρέουν από τους γενικότερους κανονισμούς λειτουργίας των σχολείων. Για την αποτελεσματικότητα των πιο πάνω, απαιτείται:

- η στενή συνεργασία και ο συντονισμός (προκαθορισμένος χρόνος στο ωρολόγιο πρόγραμμα) με τη διεύθυνση του σχολείου και όλους τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς ξεχωριστά, σε εβδομαδιαία βάση, για αλληλοενημέρωση, προετοιμασία και ανατροφοδότηση συνδιδασκαλίας, αξιολόγηση, κοινό συντονισμό ενεργειών και συζήτηση απόψεων
- εβδομαδιαίος/δεκαπενθήμερος συντονισμός, καθώς και συνδιαμόρφωση του προφίλ και των ατομικών στόχων που τίθενται, ανά τακτά χρονικά διαστήματα για τους/τις μαθητές/μαθήτριες, των οποίων θα έχει την ευθύνη διδασκαλίας ή για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης, στην περίπτωση δεύτερου/δεύτερης εκπαιδευτικού τάξης
- συνεργασία και συντονισμός με τον/τη συνάδελφο εκπαιδευτικό της τάξης, για στήριξη παιδιών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, παρουσιάζουν δυσκολίες στη μαθησιακή διαδικασία και δεν επιτυγχάνουν τους στόχους των μαθημάτων, καθώς και και παιδιών με περισσότερες μαθησιακές απαιτήσεις
- τήρηση και ενημέρωση εγγράφων (έντυπο καταγραφής χρόνου ή/και ύλης ή/και παρουσιολόγιο) και ό,τι άλλο ζητηθεί
- στα απογευματινά μαθήματα της δημιουργικής απασχόλησης, ο/η εργοδοτούμενος/εργοδοτούμενη ορισμένου χρόνου (ΕΟΧ) έχει την ευθύνη καταρτισμού πολύπλευρων παιδαγωγικών και δημιουργικών μαθημάτων/δραστηριοτήτων, που θα συμβάλουν καθοριστικά στην απόκτηση νέων γνώσεων και καλλιέργεια δεξιοτήτων. Παράλληλα, έχει και την ευθύνη για την ασφάλεια των μαθητών/μαθητριών που θα φοιτούν στο αντίστοιχο απογευματινό πρόγραμμα.

Βασικά συστατικά της επιτυχημένης συνδιδασκαλίας θεωρούνται η υποστήριξη από τον/τη Διευθυντή/Διευθύντρια και η κοινή φιλοσοφία για τις αρχές της διδασκαλίας και της διαχείρισης των κρίσεων, η στάση του/της εκπαιδευτικού της γενικής τάξης, ο επαρκής χρόνος για προετοιμασία της διδασκαλίας, ο αμοιβαίος σεβασμός, καθώς και παράγοντες, όπως η συμβατότητα των δύο εκπαιδευτικών, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η ευελιξία.

4 ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Συνδιδασκαλία θεωρείται μία μορφή διδασκαλίας στην οποία δύο προσοντούχοι/ες εκπαιδευτικοί διδάσκουν από κοινού, την ίδια ώρα στη γενική τάξη, επιδιώκοντας τη μέγιστη αλληλεπίδραση σε επίπεδο προγραμματισμού, υλοποίησης και αξιολόγησης του μαθήματος. (Friend et al., 2015). Το 1995 η Lynne Cook και η Marilyn Friend πρότειναν έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας, για να καταλήξουν αργότερα στα πέντε βασικότερα που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα (Friend, Reising & Cook, 2010). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, αυτά τα πέντε μοντέλα συνδιδασκαλίας μπορούν να εφαρμοστούν στη γενική τάξη με πολύ θετικά αποτελέσματα (Isherwood & Barger-Anderson, 2008· Tzivinikou, 2015· Obiakor et al., 2012).

Πρόσφατη έρευνα των Stroggilos και συνεργατών (2023) κάνει μία σύνθεση των άρθρων που μιλούν γι' αυτά τα πέντε μοντέλα, θέλοντας να δείξει τη συχνότητα χρήσης τους, καθώς και τις επιδράσεις που αυτά έχουν στους/στις εκπαιδευτικούς και στους μαθητές/μαθήτριες. **Τα μοντέλα αυτά είναι ενδεικτικά.** Σκοπός τους είναι να δείξουν τους διάφορους τρόπους με τους οποίους οι συνδιδάσκαλοι μπορούν να οργανώσουν την τάξη, το μάθημα και τους ρόλους τους, ώστε να βοηθήσουν στο μέγιστο δυνατό τους μαθητές και τις μαθήτριές τους, ανάλογα με τους στόχους που θέλουν να επιτύχουν κάθε φορά. **Η έμφαση στη συνδιδασκαλία δεν πρέπει να δίνεται στην επιλογή του μοντέλου, αλλά στο ότι οι συνδιδάσκαλοι πρέπει να είναι ευέλικτοι στις επιλογές τους και να συνεργάζονται ουσιαστικά σε κάθε στάδιο (του προγραμματισμού/σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης του μαθήματος).**

4.1 Βήματα αποτελεσματικής συνδιδασκαλίας

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1. Αρχική αξιολόγηση	Κάνουμε μίαν αρχική αξιολόγηση στους/στις μαθητές/μαθήτριες για να διαπιστώσουμε το μαθησιακό τους επίπεδο, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό τους προφίλ, ώστε να μπορούμε να τα αξιοποιήσουμε στη διδασκαλία μας.
2. Περιεχόμενο διδασκαλίας	Αποφασίζουμε για το περιεχόμενο της διδασκαλίας, με βάση τις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών.
3. Μοντέλο συνδιδασκαλίας	Επιλέγουμε το μοντέλο συνδιδασκαλίας που θα χρησιμοποιήσουμε, ανάλογα με τις διδακτικές ανάγκες και τον διαθέσιμο χρόνο για προγραμματισμό.
4. Σχέδιο Μαθήματος	Ετοιμάζουμε Σχέδιο Μαθήματος, καθορίζοντας τους στόχους, τις μεθόδους διδασκαλίας, τις δραστηριότητες, τα μέσα και τα υλικά και τις μορφές αξιολόγησης.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
5. Διαφοροποίηση	Αποφασίζουμε τον τρόπο με τον οποίο θα κάνουμε διαφοροποίηση (περιεχομένου, διαδικασίας, αποτελέσματος), ώστε να προσαρμόσουμε τη διδασκαλία μας σε **όλους/όλες** ανεξαιρέτως τους/τις μαθητές/μαθήτριες. Εφαρμόζουμε τη διαφοροποίηση καθολικά και όχι μόνο σε συγκεκριμένους/ες μαθητές/μαθήτριες που έχουν δυσκολίες, έτσι ώστε να μην στιγματίζεται κανείς.
6. Διαμορφωτική αξιολόγηση	Επιλέγουμε τον τρόπο με τον οποίο θα παρέχουμε ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/μαθήτριές μας καθόλη τη διάρκεια της συνδιδασκαλίας, ώστε και οι δύο εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούμε την ίδια μέθοδο.
7. Ρόλοι	Καθορίζουμε τον ρόλο που θα έχει ο/η καθένας/καθεμιά κατά τη διδασκαλία.
8. Διαχείριση και οργάνωση τάξης	Σκεφτόμαστε προληπτικά για τον τρόπο με τον οποίο θα διαχειριστούμε και θα οργανώσουμε την τάξη (κανόνες, ρουτίνες, τρόποι πειθαρχίας, περιβάλλον τάξης). Κάνουμε ομαδοποίηση μαθητών/μαθητριών συχνά, με βάση το επίπεδο ετοιμότητας, τα ενδιαφέροντα, το μαθησιακό προφίλ ή τις διαπροσωπικές τους σχέσεις.
9. Ετοιμασία υλικού	Συνεργαζόμαστε για την ετοιμασία του εκπαιδευτικού υλικού που θα συνοδεύει τη διδακτική πράξη.
10. Εφαρμογή	Εφαρμόζουμε τη συνδιδασκαλία με ευελιξία και εναλλαγή στους τρόπους (ατομικά, σε ζευγάρια, ομαδικά, στην ολομέλεια), όντας έτοιμοι/έτοιμες να αναπροσαρμόσουμε την πορεία της διδασκαλίας, βάσει του ρυθμού ανταπόκρισης των μαθητών/μαθητριών.
11. Τελική αξιολόγηση	Αξιολογούμε τους/τις μαθητές/μαθήτριες με ποικίλους τρόπους (δελτία εξόδου, δοκίμια, προφορικές ερωτήσεις, συζητήσεις, παιχνίδια, ζωγραφική, παραγωγή γραπτού λόγου, δραματοποίηση), δίνοντας έμφαση στη διαφοροποίηση της αξιολόγησης και στην εφαρμογή εναλλακτικών τρόπων αξιολόγησης που να υπηρετούν την πολλαπλή νοημοσύνη των μαθητών/μαθητριών.
12. Ανατροφοδότηση μαθήματος	Συζητούμε για τα θετικά στοιχεία, τα προβλήματα ή τις δυσκολίες που προέκυψαν και κάνουμε εισηγήσεις για βελτίωση και επανασχεδιασμό των μαθημάτων μας.
13. Επιμόρφωση	Συμμετέχουμε σε επιμορφώσεις και ζητούμε υποστήριξη από εξειδικευμένα άτομα ή από τη διεύθυνση του σχολείου.

4.1.1 Τι ΔΕΝ είναι η συνδιδασκαλία

- Η απλή συνύπαρξη δύο εκπαιδευτικών στην τάξη χωρίς ουσιαστική αλληλεπίδραση
- Η σπάνια ή καθόλου αξιοποίηση της διαφοροποίησης και η προτίμηση διδασκαλίας με παραδοσιακούς τρόπους
- Η επικράτηση ενός/μίας εκ των δύο εκπαιδευτικών
- Η διδακτική διαδικασία κατά την οποία ο/η ένας/μία εκπαιδευτικός έχει βοηθητικό ρόλο (φωτοτυπίες, διορθώματα, υλικό)
- Η διδασκαλία σε διαφορετικές αίθουσες ή διαφορετικό αντικείμενο
- Η ευθύνη του/της ενός/μίας εκ των δύο εκπαιδευτικών μόνο για συγκεκριμένους/ες μαθητές/μαθήτριες
- Η εφαρμογή διδασκαλίας χωρίς συνεργασία σε επίπεδο προγραμματισμού και αξιολόγησης.

4.2 Τα πέντε (5) ενδεικτικά Μοντέλα Συνδιδασκαλίας

Η συνδιδασκαλία αποτελεί μία δύσκολη και πολλές φορές επίπονη διαδικασία, αφού προϋποθέτει την ευθυγράμμιση του τρόπου σκέψης δύο διαφορετικών εκπαιδευτικών και την αποτύπωσή αυτής ακριβώς της ευθυγράμμισης στο επίπεδο του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης ενός μαθήματος, καθώς επίσης και στο επίπεδο του αναστοχασμού που έπεται της διδακτικής πράξης. Κάθε μοντέλο συνδιδασκαλίας συνοδεύεται από κάποια πλεονεκτήματα και κάποια μειονεκτήματα. **Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να δοκιμάσουν και να συνδυάσουν τα προτεινόμενα μοντέλα (Strogilos et. al., 2023), με στόχο να καταλήξουν στον ποιοτικά και ποσοτικά καταλληλότερο τύπο, σε ό,τι αφορά στην επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.**

4.2.1 Ομαδική διδασκαλία

Η συνδιδασκαλία για να είναι αποτελεσματική πρέπει να στηρίζεται στον από κοινού προγραμματισμό/σχεδιασμό και στην από κοινού αξιολόγηση και όχι μόνο στην από κοινού εφαρμογή. Το ιδανικότερο μοντέλο που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, για να έχουν τη μέγιστη αλληλεπίδραση μεταξύ τους, είναι η ομαδική διδασκαλία, όπως παρουσιάζεται πιο κάτω.

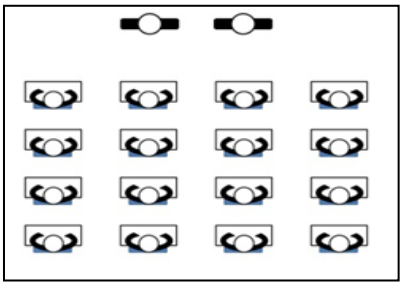

Συγκεκριμένα, είναι η περίπτωση κατά την οποία οι δύο εκπαιδευτικοί, προγραμματίζονται, διδάσκουν, αξιολογούν και αναλαμβάνουν ευθύνες από κοινού για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες της τάξης. Ο/Η κάθε εκπαιδευτικός απευθύνεται ελεύθερα στους μαθητές/μαθήτριες και η διδασκαλία διεξάγεται με συζήτηση.

ΘΕΤΙΚΑ

- Αύξηση προσοχής, συγκέντρωσης, ταχύτητας, ενεργού εμπλοκής μαθητών/μαθητριών
- Υψηλότερες επιδόσεις μαθητών/μαθητριών
- Εφαρμογή διαφοροποίησης σε σταθερή βάση
- Εφαρμογή ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας
- Εξατομικευμένη βοήθεια και ανατροφοδότηση σε μεγαλύτερο βαθμό (άμεση, συχνή)
- Βελτίωση συμπεριφοράς μαθητών/μαθητριών (μείωση αρνητικών συμπεριφορών, κοινωνικοποίηση, σεβασμός, αύξηση αυτοπεποίθησης, δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας)
- Εμπλουτισμός των γνώσεων των εκπαιδευτικών μέσα από αξιοποίηση ποικίλων και καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας και αξιολόγησης
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων οργάνωσης και διαχείρισης της τάξης (καλύτερη διαχείριση χρόνου, ευκολότερος εντοπισμός παρανοήσεων και δυσκολιών, συνεργατική αντιμετώπιση προβλημάτων και δυσκολιών)
- Βελτίωση δεξιοτήτων οργάνωσης μαθήματος (συνεργασία στον προγραμματισμό και ανατροφοδότηση διδασκαλιών)
- Βελτίωση δεξιοτήτων επικοινωνίας και συνεργασίας εκπαιδευτικών, οι οποίοι/ες λειτουργούν ως θετικό πρότυπο για τους/τις μαθητές/μαθήτριες
- Αλλαγή στάσεων των εκπαιδευτικών (δεκτικότητα στην αυτοκριτική, αποδοχή της κριτικής, συμβιβασμός, διάλογος)
- Ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης, ισότητας και συνεργασίας με συναδέλφους (δικτύωση)
- Μείωση άγχους που προκαλείται από την ποικιλομορφία των γενικών τάξεων και τις πολλές ευθύνες των εκπαιδευτικών (ανταλλαγή, συναισθημάτων, πρωτοβουλιών, ευθυνών κ.ά.)
- Ανάπτυξη θετικού κλίματος στην τάξη (ευχάριστη διδασκαλία και μάθηση και δημιουργικές δραστηριότητες).

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Ανάγκη επιμόρφωσης και συνεχούς υποστήριξης των εκπαιδευτικών
- Πολύπλοκη και απαιτητική μέθοδος

- Χρονοβόρα διαδικασία σε επίπεδο προγραμματισμού και αξιολόγησης
- Δύσκολη στην εφαρμογή, καθώς απαιτεί αρμονική συνύπαρξη δύο διαφορετικών προσωπικοτήτων και εθελοντική συμμετοχή.

4.2.2 Εναλλασσόμενη διδασκαλία

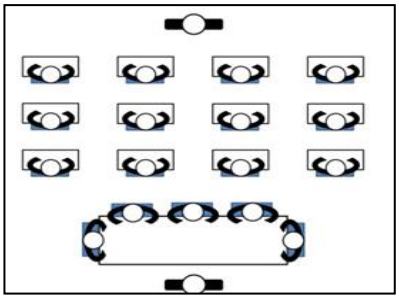

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις περιπτώσεις όπου ο/η ένας/μία εκπαιδευτικός θέλει να διδάξει το μάθημα της ημέρας στην πλειοψηφία των μαθητών/μαθητριών, ενώ ο/η άλλος/η θέλει να διδάξει σε μία μικρότερη ομάδα περιεχόμενο στο οποίο χρειάζονται προ-διδασκαλία ή επανα-διδασκαλία. Οι ρόλοι τους μπορεί να εναλλάσσονται.

ΘΕΤΙΚΑ

- Ευκαιρίες για προ-διδασκαλία, επανα-διδασκαλία, αξιολόγηση βαθμού κατάκτησης της γνώσης, εξατομίκευση σε μαθητές/μαθήτριες με δυσκολίες, εμπλουτισμού και σε μαθητές/μαθήτριες που θεωρούνται πιο προχωρημένοι/ες
- Μείωση πιθανοτήτων αποτυχίας των μαθητών/μαθητριών
- Χρήση ποικίλων τεχνικών και μέσων διδασκαλίας (π.χ. παιδιά με ακουστικό μαθησιακό στυλ να ακούσουν το κείμενο από τον/τη δεύτερο/η εκπαιδευτικό σε ολιγομελή ομάδα αντί να το διαβάσουν)
- Καλύτερη επικοινωνία με τον/την εκπαιδευτικό και εντοπισμός των πραγματικών αναγκών των παιδιών της μικρής ομάδας
- Μεγαλύτερη άνεση μαθητών/μαθητριών, ώστε να διατυπώσουν απορίες και να έχουν την ευκαιρία να εισακουστούν από τον/την εκπαιδευτικό
- Καλύτερη διαχείριση των προβλημάτων συμπεριφοράς και απειθαρχίας στην τάξη.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Πιθανός στιγματισμός των μαθητών/μαθητριών της μικρής ομάδας

4.2.3 Παράλληλη διδασκαλία

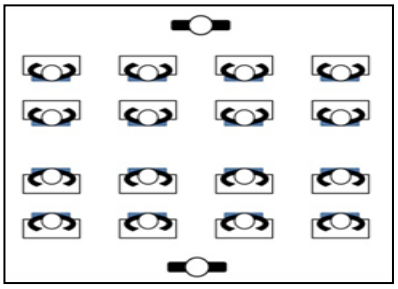

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις περιπτώσεις όπου οι δύο εκπαιδευτικοί προβαίνουν σε κοινό προγραμματισμό. Η τάξη χωρίζεται σε δύο μεγάλες ετερογενείς ομάδες και ο/η κάθε ένας/μία αναλαμβάνει να διδάξει σε διαφορετική ομάδα το ίδιο περιεχόμενο.

ΘΕΤΙΚΑ

- Μειωμένος αριθμός μαθητών/μαθητριών σε κάθε ομάδα
- Αύξηση συμμετοχής μαθητών/μαθητριών (ευκαιρίες ανταπόκρισης)
- Περισσότερος χρόνος για σκέψη
- Σπανιότερα «κρύβονται» οι μαθητές/μαθήτριες
- Ευκολότερος εντοπισμός δυσκολιών
- Περισσότερη προσωπική επαφή με τον/την εκπαιδευτικό
- Καλύτερη απόδοση και επίδοση
- Περιορισμένη απόσπαση προσοχής
- Καλύτερη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς από τους/τις εκπαιδευτικούς.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Έλλειψη αισθήματος συλλογικής εργασίας.

4.2.4 Διδασκαλία σε σταθμούς

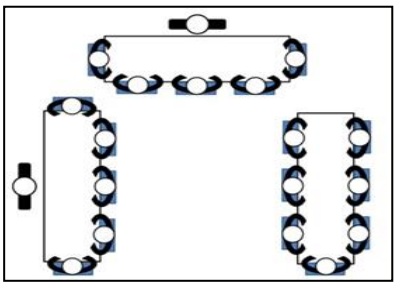

Αυτό το μοντέλο μπορεί να αξιοποιηθεί σε δύο διαφορετικές περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση, η τάξη χωρίζεται σε τρία τμήματα, από τα οποία τα δύο στηρίζονται απευθείας από τους/τις δύο εκπαιδευτικούς και το τρίτο τμήμα εργάζεται ανεξάρτητα, λαμβάνοντας συχνή ανατροφοδότηση. Στη δεύτερη περίπτωση, οι ομάδες που δημιουργούνται δεν παραμένουν σε μία θέση κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, αλλά μετακινούνται με τη σειρά στους τρεις διαφορετικούς σταθμούς που υπάρχουν, οι οποίοι έχουν μεταξύ τους διαφορετικό περιεχόμενο. Οι δύο εκπαιδευτικοί καλούνται να διδάξουν το ίδιο περιεχόμενο στις ομάδες που περνούν από τον σταθμό τους.

ΘΕΤΙΚΑ

- Διαφοροποίηση ομάδων με βάση την ετοιμότητα, το μαθησιακό στυλ και τα ενδιαφέροντα
- Ευκαιρία για ταυτόχρονη διδασκαλία ποικίλων διαστάσεων του ίδιου περιεχομένου
- Πιο ενεργητική συμμετοχή μαθητών/μαθητριών
- Συχνή εναλλαγή δραστηριοτήτων
- Περιορισμένη απόσπαση προσοχής.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Πιθανότητα μεγαλύτερης έντασης και θορύβου στην τάξη
- Πιθανή εκδήλωση συγκρούσεων μεταξύ των μαθητών/μαθητριών

4.2.5 Ένας/Μία διδάσκει, ένας/μία στηρίζει

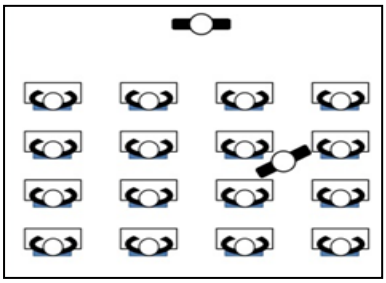

Το συγκεκριμένο μοντέλο είναι το λιγότερο χρήσιμο, γιατί οι δύο εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν ελάχιστα και οι μαθητές/μαθήτριες δεν επωφελούνται ιδιαίτερα από την ύπαρξη δεύτερου/δεύτερης εκπαιδευτικού στην τάξη. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, ο/η ένας/μία εκπαιδευτικός έχει καθοδηγητικό ρόλο στη διδασκαλία και ο/η άλλος/άλλη κινείται συνεχώς στην τάξη, έχοντας υποστηρικτικό ρόλο, εξατομικευμένα ή σε μικρές ομάδες.

ΘΕΤΙΚΑ

- Το πιο απλό μοντέλο
- Διευκολύνει τη συντρέχουσα αξιολόγηση, κατά τη διάρκεια των εργασιών στην τάξη (αξιολόγηση ανάγνωσης, διόρθωμα ασκήσεων, επεξήγηση οδηγιών).
- Προσφέρει άμεση ανατροφοδότηση στους/στις μαθητές/μαθήτριες στην ατομική εργασία.
- Παρέχει εξατομικευμένη διδασκαλία σε μαθητές/μαθήτριες που χρειάζονται ενίσχυση.
- Διευκολύνει τη διαχείριση προβλημάτων συμπεριφοράς ή συνεργασίας.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ

- Συνήθως τον καθοδηγητικό ρόλο έχει ο/η εκπαιδευτικός της γενικής τάξης.
- Ο/Η δεύτερος/δεύτερη εκπαιδευτικός παραμένει βοηθός και έχει παθητικό ρόλο κατά την εφαρμογή της διδασκαλίας.
- Δεν αξιοποιούνται οι γνώσεις και δεξιότητες των δεύτερων εκπαιδευτικών.
- Χάνεται πολύτιμος χρόνος διδασκαλίας.

4.2.6 Διαφοροποιημένη συνδιδασκαλία

Έρευνα που διεξήχθηκε στο κυπριακό πλαίσιο το 2018, με σκοπό να μελετήσει τις επιδράσεις της συνδιδασκαλίας σε μαθητές/μαθήτριες και εκπαιδευτικούς, εισηγείται ένα νέο μοντέλο με την ονομασία «***Διαφοροποιημένη συνδιδασκαλία για την ενιαία εκπαίδευση***». Σύμφωνα με το εν λόγω μοντέλο, η προετοιμασία, η εφαρμογή και η αξιολόγηση της διδασκαλίας γίνεται από κοινού μεταξύ των δύο εκπαιδευτικών και σε καθημερινή βάση.

Στόχος της είναι η μαθησιακή και κοινωνική συμμετοχή, η συνεργασία, η πρόοδος και η αλληλοαποδοχή μεταξύ των μαθητών/μαθητριών, στο πλαίσιο (α) ενός εκπαιδευτικού συστήματος που διασφαλίζει ότι όλοι/ες οι μαθητές/μαθήτριες εκπαιδεύονται στη γενική τάξη και (β) ενός αναλυτικού προγράμματος που σέβεται τις ατομικές διαφορές και βασίζεται στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (Πολυδώρου, 2021). Για την επιτυχία του συγκεκριμένου μοντέλου συνδιδασκαλίας τίθενται κάποιες βασικές προυποθέσεις.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

- Σωστή προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, η οποία δίνει έμφαση στη διαφοροποίηση και στη συνδιδασκαλία
- Κοινή φιλοσοφία εκπαιδευτικών, βασισμένη σε ένα κοινωνικό μοντέλο όπου οι ατομικές διαφορές αντιμετωπίζονται ισότιμα ως θέμα ολόκληρης της τάξης και όχι του συγκεκριμένου κάθε φορά ατόμου
- Ισότιμος ρόλος συνδιδασκάλων τόσο στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της διδασκαλίας, όσο και στις ευθύνες για μάθηση και διαχείριση του συνόλου των μαθητών/μαθητριών
- Θεσμοθετημένος κοινός χρόνος για προγραμματισμό, κατά τον οποίο θα γίνεται επιλογή περιεχομένου, πηγών, μέσων, υλικού, μεθόδων και δραστηριοτήτων, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα, το επίπεδο και το μαθησιακό προφίλ των μαθητών/μαθητριών, μέσα από την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών
- Ευέλικτη εφαρμογή με εναλλαγές και διαφοροποίηση για το σύνολο των μαθητών/μαθητριών
- Εφαρμογή εναλλακτικών μορφών αξιολογήσης
- Αλληλοστήριξη συνδιδασκάλων και ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας εντός και εκτός σχολείου
- Στάσεις σεβασμού, αλληλοαποδοχής και συνεργασίας μεταξύ μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικών.

5 Κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών για τη συνδιδασκαλία

Friend, M., Embury, D. C., & Clarke, L. (2015). Co-teaching versus apprentice teaching: An analysis of similarities and differences. *Teacher Education and Special Education, 38*(2), 79-87.

Isherwood, R. S., & Barger-Anderson, R. (2008). Factors affecting the adoption of co-teaching models in inclusive classrooms: One school's journey from mainstreaming to inclusion. *Journal of Ethnographic and Qualitative Research, 2*(2), 121-128.

Obiakor, F. E., Harris, M., Mutua, K., Rotatori, A., & Algozzine, B. (2012). Making inclusion work in general education classrooms. *Education and Treatment of Children*, *35*(3), 477-490.

Πολυδώρου, Α. (2021). *Διαφοροποιημένη συνδιδασκαλία για την ενιαία εκπαίδευση: Κατανοώντας την πορεία προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και την ακαδημαϊκή και κοινωνική βελτίωση των μαθητών και μαθητριών* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κύπρου].

Tzivinikou, S. (2015). Collaboration between general and special education teachers: Developing co-teaching skills in heterogeneous classes. *Problems of Education in the 21st Century*, *64,* 108-119.

Friend, M. & Cook, L. (1995). Co-Teaching: Guidelines for Creating Effective Practices. Focus on Exceptional Children, 28(3).https://doi.org/10.17161/foec.v28i3.6852

Friend, M., Reising, M., & Cook, L. (2010). Co-Teaching: An Overview of the Past, a Glimpse at the Present, and Considerations for the Future.*Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, *37*(4), 6–10. https://doi.org/10.1080/1045988X.1993.9944611

Strogilos, V., King-Sears, M.E., Tragoulia, E., Voulagka, A. & Stefanidis, A. (2023). A meta-synthesis of co-teaching students with and without disabilities. Educational Research Review, 38.https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100504 .